

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Taner Yıldız tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Erkan AKÇAY
Manisa Milletvekili

Bor stratejik bir üründür. Dünya bor piyasası yaklaşık 1,5 milyar dolardır. Türkiye'nin bu gün için payı 850 milyon dolardır.

Dünya Bor talebinin yüzde 70'i US Borax ve Eti Maden'in tekelindedir. ETİ MADEN'in rakibi US Borax dünya madencilik devi Rio Tinto'nun bir kuruluşudur. ETİ MADEN'in sahip olduğu rezervler 864 milyon ton bor bileşikleri rezervi 3 milyar ton iken Rio Tinto'nun sahip olduğu rezervler 24,6 milyon tondur. Rio Tinto/ US Borax gibi şirketlerin uzun zamandır bor madenlerimizle ilgilenmektedir. Rio Tinto şirketi bu amacına Avustralyalı uzantısı BHP- Billiton firması üzerinden ulaşmaya çalışmaktadır.

Başbakan Erdoğan Avustralya'da yaptığı gezi esnasında " ETİ MADEN'in özelleştirileceğine" ilişkin açıklamalar yapmıştır. Dönemin Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, 2005 yılının haziran ayında yapılan Avustralya gezisinde, BHP- Billiton yöneticileriyle görüşmüştür. Tüzmen basına yansıyan açıklamasına, " BHP- Billiton'un, Türkiye'nin borunun zenginleştirilmesine talip olduğunu, Türkiye'de yatırım yapmak istediğini" söylemiştir.

Türkiye- Avustralya Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması'da Tüzmen'in açıklamalarını doğrular niteliktedir. Anlaşma söz konusu şirketin dünya bor rezervlerinin yüzde 70'ine sahip Türkiye'nin borlarını işletmek istediğini içermektedir. İlgili Maddede " Avustralya'nın anlaşmayı imzalamasının nedenleri" konusu yer almaktadır. 15 yıllık süreci kapsayan anlaşmada, Avustralyalı şirketlere çeşitli imtiyazlar sağlanacağı belirtilmektedir. Bor madeni ile ilgili hazırladığınız tasarıda işlerin ihale süresinin üç yıldan fazla olması durumunda konuya ilişkin taleplerin Yüksek Planlama Kurulu tarafından karara bağlanacağı yer almaktadır. Avustralya ile imzalanan anlaşma 15 yıllıktır.

Her soru teker teker cevaplandırılmak üzere;

1. Rio Tinto, ETİMADEN'in bor piyasasındaki tek rakibidir. Bu tasarının Türkiye'nin bor rezervlerini Rio Tinto'nun Avustralyalı yan firması BHP- Billiton'a 15 yıllığına vermek için hazırlandığı yönündeki iddialar doğru mudur?
2. Bor rezervlerinin kamu eliyle işletilmesinin yararları ortadayken özelleştirme çalışmalarına başlanmasının anlamı, borların dünya sermayesini elinde tutanlara sunulması değil midir?
3. ETİ MADEN Dünya bor piyasasının yaklaşık yüzde 40'ına sahip olmayı başarmıştır. Ülkemizin 500 büyük sanayi kuruluşu listesinde ihracatta birinci sıradadır. Dünya bor üretim, rafinasyon ve pazarlama süreçlerini kontrol eden iki büyük kuruluştan biri olan, elinde sadece borlar kalmış bir kamu kurumu olan ETİ MADEN bu kanun tasarısıyla bitirilmek mi istenmektedir?
4. Dünya bor rezervlerinin yüzde 72'si ülkemizdedir. Önümüzdeki yıllarda dünya bor piyasasını kontrol altına alabilmek bakımından ülkemiz çok avantajlıdır. Bu avantaj söz konusu iken bor rezervleriyle ilgili kamu tekeli neden kırılmak istenmektedir?
5. Bu düzenleme ile bor piyasasında ETİ MADEN'in tek rakibi olan Rio Tinto / US Borax şirketi kayırlmak mı istenmektedir?